

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

HOÀNG NGỌC ANH

GIÁO DỤC BẢN SẮC VĂN HÓA DÂN TỘC
TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÍ Ở CÁC TRƯỜNG PHỔ THÔNG
DÂN TỘC NỘI TRÚ TỈNH ĐIỆN BIÊN

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

THÁI NGUYÊN - 2020

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

HOÀNG NGỌC ANH

**GIÁO DỤC BẢN SẮC VĂN HÓA DÂN TỘC
TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÍ Ở CÁC TRƯỜNG PHỔ THÔNG
DÂN TỘC NỘI TRÚ TỈNH ĐIỆN BIÊN**

Ngành: Lý luận và PPDH Bộ môn Địa lí
Mã số: 8.14.01.11

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. DƯƠNG QUỲNH PHƯƠNG

THÁI NGUYÊN - 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tác giả luận văn xin cam đoan kết quả nghiên cứu và các số liệu trong luận văn là của riêng tác giả và chưa từng được công bố trong bất kì công trình nào khác. Công trình nghiên cứu này là độc lập của riêng tác giả. Các số liệu, thông tin trong quá trình nghiên cứu đều được trích dẫn ghi rõ nguồn.

Tác giả luận văn

Hoàng Ngọc Anh

LỜI CẢM ƠN

Với sự tôn trọng và tình cảm chân thành nhất, em xin trân trọng cảm ơn:

Các thầy, cô giáo trong Ban giám hiệu, Khoa Địa lí, phòng Đào tạo, trường Đại học sư phạm - Đại học Thái Nguyên, cùng các nhà khoa học và các thầy cô giáo trực tiếp giảng dạy đã tận tình giúp đỡ tác giả luận văn trong suốt quá trình nghiên cứu.

Đặc biệt, em xin được bày tỏ lòng kính trọng và biết ơn sâu sắc nhất đến PGS.TS. Dương Quỳnh Phương là giảng viên đã tận tình chỉ bảo và hướng dẫn em trong suốt quá trình nghiên cứu và thực hiện đề tài luận văn này.

Em cũng xin được chuyển lời cảm ơn đến Ban giám hiệu, các thầy, cô giáo và học sinh các trường PTDTNT trên địa bàn tỉnh Điện Biên: PTDTNT tỉnh Điện Biên, trường PTDTNT THPT huyện Mường Ảng, PTDTNT THPT huyện Điện Biên đã giúp đỡ nhiệt tình cho tác giả thực nghiệm sư phạm và hoàn thành luận văn.

Tuy nhiên, do năng lực của bản thân còn hạn chế, đề tài nghiên cứu sẽ không tránh khỏi thiếu sót. Kính mong nhận được sự đóng góp của các thầy cô giáo, bạn bè và đồng nghiệp để đề tài nghiên cứu của em được hoàn thiện hơn.

Cuối cùng, em xin bày tỏ lòng biết ơn tới gia đình, bạn bè và đồng nghiệp đã chia sẻ những khó khăn, cố vũ và động viên, tạo những điều kiện thuận lợi nhất cho tác giả hoàn thiện luận văn.

Thái Nguyên, tháng   năm 2020

Tác giả luận văn

Hoàng Ngọc Anh

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	vi
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	vii
DANH MỤC CÁC BIỂU ĐỒ, SƠ ĐỒ	viii
MỞ ĐẦU	1
1. Lí do chọn đề tài.....	1
2. Lịch sử nghiên cứu đề tài	2
3. Mục tiêu nghiên cứu.....	6
4. Nhiệm vụ nghiên cứu	6
5. Quan điểm và Phương pháp nghiên cứu	7
6. Phạm vi nghiên cứu.....	9
7. Cấu trúc của đề tài.....	9
NỘI DUNG	10
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ GIÁO DỤC BẢN SẮC VĂN HÓA DÂN TỘC TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÍ.....	10
1.1. Cơ sở lí luận	10
1.1.1. Một số vấn đề về văn hóa và bản sắc văn hóa	10
1.1.2. Giáo dục bản sắc văn hóa cho học sinh THPT	16
1.1.3. Một số hình thức tổ chức giáo dục bản sắc văn hóa hiệu quả.....	23
1.2. Cơ sở thực tiễn	32
1.2.1. Đặc điểm tâm sinh lý và trình độ nhận thức của học sinh - các trường PTDTNT Tỉnh Điện Biên.....	32
1.2.2. Sự cần thiết phải giáo dục cho thế hệ trẻ Việt Nam bản sắc văn hóa dân tộc.....	33
1.2.3. Thực trạng về giáo dục bản sắc dân tộc cho học sinh ở Việt Nam.....	35
Tiểu kết chương 1.....	36

Chương 2. THIẾT KẾ VÀ TỔ CHỨC DẠY HỌC GIÁO DỤC BẢN SẮC VĂN HÓA DÂN TỘC QUA MÔN ĐỊA LÍ Ở CÁC TRƯỜNG PHỔ THÔNG DÂN TỘC NỘI TRÚ TỈNH ĐIỆN BIÊN	37
2.1. Xác định nội dung giáo dục bản sắc văn hóa dân tộc qua môn Địa lí	37
2.1.1. Nguyên tắc xác định nội dung giáo dục bản sắc văn hóa dân tộc trong dạy học Địa lí	37
2.1.2. Các yêu cầu của việc giáo dục bản sắc văn hóa dân tộc qua môn Địa lí.....	38
2.1.3. Mục tiêu giáo dục bản sắc văn hóa dân tộc cho học sinh	41
2.1.4. Các kiến thức về giáo dục bản sắc văn hóa dân tộc trong chương trình Địa lí.....	43
2.2. Giáo dục bản sắc văn hóa dân tộc cho học sinh ở các trường PTDTNT tỉnh Điện Biên qua môn Địa lí.....	47
2.2.1. Bản sắc văn hóa các dân tộc tỉnh Điện Biên	47
2.2.2. Những nội dung có thể giáo dục bản sắc văn hóa dân tộc trong chương trình Địa lí -THPT	48
2.3. Thiết kế và tổ chức một số dự án, hoạt động trải nghiệm giáo dục bản sắc văn hóa dân tộc cho học sinh các trường PTDTNT tỉnh Điện Biên	50
2.3.1. Dự án	50
2.3.2. Hoạt động trải nghiệm.....	62
2.3.3. Tích hợp nội dung giáo dục BSVHDT vào tiết dạy học Địa lí lớp 11.	70
Tiểu kết chương 2.....	78
Chương 3. THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM	79
3.1. Mục đích và nhiệm vụ thực nghiệm.....	79
3.1.1. Mục đích thực nghiệm	79
3.1.2. Nhiệm vụ thực nghiệm.....	79
3.2. Nguyên tắc, nội dung thực nghiệm	79
3.2.1. Nguyên tắc thực nghiệm	79
3.2.2. Nội dung thực nghiệm.....	80

3.3. Tổ chức thực nghiệm.....	80
3.4. Đối tượng thực nghiệm	82
3.5. Kết quả thực nghiệm	83
3.5.1. Kết quả về mặt định tính.....	83
3.5.2. Kết quả về mặt định lượng.....	85
Tiêu kết chương 3.....	89
KẾT LUẬN	90
TÀI LIỆU THAM KHẢO	92
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

STT	Chữ viết tắt	Cụm từ đầy đủ
1	BSVHDT	Bản sắc văn hóa dân tộc
2	ĐC	Đối chứng
3	DHDA	Dạy học dự án
4	ĐNÁ	Đông Nam Á
5	GD	Giáo dục
6	GV	Giáo viên
7	HS	Học sinh
8	KT -XH	Kinh tế - xã hội
9	MN	Mầm non
10	PTDTNT	Phổ thông dân tộc nội trú
11	SGK	Sách giáo khoa
12	THPT	Trung học phổ thông
13	TN	Thực nghiệm
14	TNCS	Thanh niên cộng sản
15	VHDT	Văn hóa dân tộc

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1.	Một số cách phân loại dự án	25
Bảng 2.1.	Một số địa chỉ giáo dục BSVHDT trong chương trình Địa lí - THPT	48
Bảng 3.1.	Một số địa chỉ giáo dục BSVHDT trong chương trình Địa lí - THPT	81
Bảng 3.2.	Danh sách các trường, lớp thực nghiệm sư phạm.....	82
Bảng 3.3.	Danh sách giáo viên dạy thực nghiệm sư phạm	82
Bảng 3.4.	Kết quả bài kiểm tra nhận thức sau khi thực hiện dự án Giữ giữ và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc ở trường PTDTNT THPT Huyện Mùong Ảng - Tỉnh Điện Biên của lớp thực nghiệm và đối chứng.....	85
Bảng 3.5.	Kết quả đánh giá sản phẩm sau khi thực hiện hoạt động trải nghiệm Kết nối di sản tỉnh Điện Biên của lớp thực nghiệm và đối chứng.....	86
Bảng 3.6.	Kết quả bài kiểm tra nhận thức sau khi thực hiện tích hợp nội dung giáo dục BSVHDT vào tiết dạy học Địa lí lớp 11 của lớp thực nghiệm và đối chứng.....	87

DANH MỤC CÁC BIỂU ĐỒ, SƠ ĐỒ

- Hình 2.1. Tiến trình thực hiện dự án “Gìn giữ và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc ở trường PTDTNT THPT Huyện Mường Ảng - Tỉnh Điện Biên” 53
- Hình 3.1. Biểu đồ so sánh kết quả bài kiểm tra giữa lớp thực nghiệm và đối chứng tại trường PTDTNT THPT Mường Ảng 85
- Hình 3.2. Biểu đồ so sánh kết quả đánh giá sản phẩm của học sinh giữa lớp thực nghiệm và đối chứng tại 3 trường PTDTNT Tỉnh Điện Biên, PTDTNT THPT Mường Ảng, PTDTNT THPT Huyện Điện Biên..... 87
- Hình 3.3. Biểu đồ so sánh bài kiểm tra nhận thức sau khi thực hiện tích hợp nội dung giáo dục BSVHDT vào tiết dạy học Địa lí lớp 11 giữa lớp thực nghiệm và lớp đối chứng tại 2 trường PTDTNT THPT Mường Ảng, PTDTNT Tỉnh Điện Biên... 88